

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Vitruvii ... De architectura libri decem

**Vitruvius
Frontinus, Sextus Iulius**

Argentorati, 1543

Cap. XXI

[urn:nbn:de:bsz:31-128539](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128539)

bus uirgis creberrime textis, maximeq; recentibus percrudis corijs duplicibus consutis farctis alga, aut paleis in aceto maceratis, circa tegatur machina tota. Ita ab his rejicietur plagæ balistarū, et impetus incendiōrū

DE ALIIS TESTVDINIBVS. CAP. XXI.

EST autem et aliud genus testudinis, quod reliqua omnia habet, quemadmodū que supra scripta sunt, præter capreolos: sed habet circa pluteum et pinnas ex tabulis, et superne subgrundas proclinas, supraq; tabulis et corijs firmiter fixis continentur. Insuper uero argilla cum capillo subacta ad eam crassitudinem inducatur, ut ignis omnino non possit ei machinæ nocere. Possunt autē si opus fuerit, ea machinæ ex octo rotis esse, si ad loci naturam ita opus fuerit temperare. Quæ autem testudines ad fodendum comparantur *ōpyras* græce dicuntur. Cetera omnia habent, uti supra scriptum est. Frontes autem earum fiunt, quemadmodum anguli trigonorum, uti à muro tela cum in eas mittantur non planis frontibus excipiat plagas, sed ab lateribus labentes, sine periculo fodientes, qui intus sunt tucantur. Non mihi etiam uidetur esse alienum de testudine, quam Agetor Bizantius fecit, quibus rationibus sit facta exponere. Fuerat enim eius basis longitudo . . . . . pedum . lxx . latitudo . xvij. Arrectaria, quæ supra compactioem erant quatuor collocata, ex binis tignis fuerat compacta in altitudinibus singulorum, pedum . xxxvi . crassitudine pedum . . . . . latitudine sesquipedali . Basis eius habuerat rotas octo, quibus agebatur. Fuerat autem earum altitudo pedum . uis . . . . . crassitudo pedum . . . . .

Agetor bi
zantius.

trium
se co
sculi
stros
xvii
pra
dem
xij
pa
cont
cont
bant
tud
uer
to, e
ries
mit
fue
tem
ricu
adu
ciy
ctun
bue
ipso
mate
tuor
lus à
relig
tus a
ta, f
imo
conf
ben
mod

trium

trium, ita fabricata triplici materia, alternis se contra subscudibus inter se coagmentata, laminisq; ferreis ex frigido ductis alligata. Hæ in arbutis siue amaxopodes dicantur, habuerant uersationes. Ita supra transtrorum planitiem, quæ supra basim fuerat, postes erant erecti pedum xvij. — latitudinis. S. — crassitudinis. F. Z. distanter inter se. is. — supra eos trabes circumclusæ continebant totam compactiorem :: late pedem. i. — crasse. S. — supra eam capreoli extollebantur altitudine pedum xij. Supra capreolos tignum collocatum coniungebat capreolorum compactiões. Item fixa habuerant lateraria in transuerso, quibus insuper contabulatio circumdata contegebat inferiora. Habuerat autem contabulationem supra trabiculas, ubi scorpiones & catapultæ collocabantur. Erigebantur & arreclaria duo compacta pedum. xxxv. :: crassitudine sesquipedali :: latitudine pedum. ii. coniuncta capitibus transuersario cardinato tigno, & altero mediano inter duos scapos cardinato, & laminis ferreis religato: quo insuper collocata erat alternis materiis inter scapos & transuersarium traiecta, chelonij & anconibus firmiter inclusa. In ea materia fuerunt ex torno facti axiculi duo, è quibus funes alligati retinebant arietem. Supra caput eorū qui continebant arietem, collocatū erat pluteum, turriculæ similitudine ornatum, uti sine periculo duo milites tuto stantes prospicere possent, et renunciare, quas res aduersarij conarentur. Ariès autem eius habuerat longitudinem pedum civ. :: latitudine in imo palmo pedali. :: crassitudine pedali. :: contractum à capite in latitudine pes. i. :: crassitudine. S. — is autem ariès habuerat de ferro duro rostrum, ita uti naues longæ solent habere: & ex ipso rostro laminæ ferreæ quatuor circiter pedum. xv. fixæ fuerant in materia. A capite autē ad imam calcem tigni, contenti fuerunt funes quatuor, crassitudine digitorum octo ita religati, quemadmodum nauis mælus à puppi ad prorā continetur, eiq; funes præcinctorijs transuersis erant religati, habentes inter se palmipedalia spatia. Insuper corijs crudis totus ariès erat involutus. Ex quibus autem funibus pendeabant eorum capita, fuerant ex ferro factæ quadruplices catenæ, et ipsæ corijs crudis erant involutæ. Item habuerat proieclura eius ex tabulis arcam compactam et confixam rudentibus maioribus extensis, per quarum asperitates non lauentibus pedibus faciliè ad murum perueniebatur, atq; ea machina sex modis mouebatur, progressu: item latere dextra ac sinistra, porrectione

non mi-

xxi.

omnia habet,
os: sed habet
proclinatas,
uero argilla
is omnino nõ
china ex octo
æ autem testu
Cetera omnia
quemadmo-
ur non planis
riculo fodiens
num de testu
ta exponere.
j. Arreclaria,
s tignis fuerat
titudine palmo
cto, quibus
Situatio pedum
trium,

non minus in altitudinem extollebatur, & in imū inclinatione demittebatur. Erigebatur autem machina in altitudinem ad disijciendum murum circiter pedes .c. Item à latere dextra ac sinistra procurrendo, perstringebat non minus pedes .c. Gubernabant eam homines .c. habentem pondus talentum quatuor milium, quod fit, CCCCLXXX. pondo.

TOTIVS OPERIS PERORATIO CAP. XXII.

DE scorpionibus & catapultis & balistis, etiamq; testudinibus & turribus, quæ maxime mihi uidebantur idonea, & à quibus essent inuenta, & quemadmodum fieri deberent, explicui. Scalarum autem & carchesiorum, & eorum, quorum rationes sunt imbecilliores, non necesse habui scribere. Hæc etiam milites per se solent facere, neq; ea ipsa omnibus locis, neq; eisdem rationibus possunt utilia esse: quod à differentiis sunt munitiones munitionibus, nationumq; fortitudines. Namq; aliara tione ad audaces & temerarios, alia ad diligentes: aliter ad timidos machinationes debet comparari. Itaq; his præscriptionibus si quis attendere uoluerit, ex uarietate eorum eligendo, & in unam comparationem conferendo, nõ indigebit auxilijs, sed quascunq; res, aut rationibus, aut loci opus fuerit sine dubitatione poterit explicare. De repugnatorijs uero non est scriptis explicandum: non enim ad nostra scripta hostes comparant res oppugnatorias, sed machinationes eorū ex tempore solerti consiliorum celeritate sine machinis sæpius euertuntur. Quod etiam Rhodi

Diognetus architectus.
Callias.

ensibus memoratur usu uenisse. Diognetus enim fuerat Rhodius Architectus & ei de publico quotannis certa merces pro arte tribuebatur ad honorem. Eo tempore quidam architectus ab Arado, nomine Callias Rhodum cum uenisset, acroasin fecit, exemplumq; protulit muri, & supra id machinam in carchesio uersatili constituit, qua Helepolim ad moenia accedentem corripuit, & transtulit intra murum. Hoc exemplar Rhodij cum uidissent, admirati ademerunt Diogneto quod fuerat ei quotannis constitutum, & eum honorem ad Calliam transtulerunt. Interea rex Demetrius, qui propter animi pertinaciã Poliorcetes est appellatus, contra Rhodum

Epimachus. bellum comparando, Epimachum Atheniensem nobilem architectum secum adduxit. Is autem comparauit Helepolim sumptibus immanibus, industria laboreq; summo, cuius altitudo fuerat pedum. cxxxv. latitudo pedum. lx. ita eam cilicij & corij crudis confirmauit, ut posset pati plagam lapie